

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2023. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.34>

УДК 336.221

*Д. Ю. Лісневська,
студентка факультету фінансів,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-7719-3463>*

*А. А. Славкова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8337-8679>*

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В БОРОТЬБІ З ПОДАТКОВИМ ШАХРАЙСТВОМ ТА УХИЛЕННЯМ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

*D. Lisnevskya,
Student at the Faculty of Finance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
A. Slavkova,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Finance named after Viktor Fedosov,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

THE ROLE OF TAX CONTROL IN THE FIGHT AGAINST TAX FRAUD AND TAX EVASION

Метою даної роботи є дослідження ролі податкового контролю в боротьбі з податковим шахрайством та ухиленням від сплати податків, а також визначення дієвих заходів для забезпечення ефективного податкового контролю в Україні. У статті виділено сутність та мету податкового контролю, проведено аналіз статистичних даних щодо податкових надходжень та податкового боргу в Україні за 2017-2022 рр., досліджено в динаміці результати здійснення документальних податкових перевірок та фактичного податкового контролю в Україні за 2017-2021 рр., визначено основні проблеми проведення податкового контролю в Україні та запропоновано напрями їх вирішення. У загальному, вдосконалення податкового контролю повинно забезпечити більш точний та ефективний контроль за дотриманням податкового законодавства, що в свою чергу позитивно позначиться на фінансовому стані держави та забезпечить рівні умови для всіх платників податків.

The purpose of this paper is to examine the role of tax control in the fight against tax fraud and tax evasion, and to identify effective measures to ensure efficient tax control in Ukraine.

Recent studies and publications show that tax control is important for ensuring the financial stability of the state and ensuring fairness in the tax system. Currently, the effectiveness of tax control and its role in the fight against tax fraud and tax evasion remains a challenge. In particular, the lack of effective control mechanisms and insufficient resources in government agencies may lead to an increase in tax evasion. In addition, there are problems with transparency and accessibility of information on tax audits, which limits the possibility of public control and contributes to the spread of corruption in this area.

The article emphasizes the essence and purpose of tax control, which is to ensure proper implementation of the state fiscal policy, increase the amount of tax revenues to the budget and maintain tax discipline among taxpayers and tax agents.

The article analyzes the statistical data on tax revenues and tax debt in Ukraine for 2017-2022. Based on this information, it can be concluded that tax debt is a serious threat to the economic and financial security of the State. The lack of effective mechanisms of interaction between the State and tax and fee payers, as well as the practice of writing off and restructuring tax arrears by the State, lead to an increase in tax debt.

The article analyzes the dynamics of the results of documentary tax audits and actual tax control in Ukraine for 2017-2021. Ineffective activities of tax authorities in collecting arrears of additional amounts of monetary liabilities as a result of control measures negatively affect the revenues to the country's budget and lead to an annual increase in the amount of taxpayers' tax debt.

The article highlights the main problems of tax control in Ukraine and suggests ways to solve them. In general, improvement of tax control should ensure more accurate and effective control over compliance with tax legislation, which in turn will have a positive impact on the financial condition of the state and ensure equal conditions for all taxpayers.

Ключові слова: *податковий контроль, податкове шахрайство, ухилення від сплати податків, податкова політика, податкова система, податкові правопорушення, податкові органи, податкова база.*

Keywords: *tax control, tax fraud, tax evasion, tax policy, tax system, tax offences, tax authorities, tax base.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У контексті сучасної економічної та політичної ситуації, коли державні фінанси перебувають під тиском фінансових викликів та обмежень, підвищення ефективності податкового контролю є одним з ключових завдань управління державними фінансами. Податковий контроль включає в себе різноманітні методи, спрямовані на забезпечення повної та своєчасної сплати податків, а також на виявлення та запобігання порушенням податкового законодавства. Він виконує ряд важливих функцій, таких як забезпечення податкової дисципліни, захист бюджету держави від неправомірних дій платників податків, забезпечення фінансової стабільності країни.

Проблема полягає в тому, що податкові органи повинні ефективно виконувати свої функції щодо контролю за сплатою податків і боротьби з податковим шахрайством та ухиленнями від сплати податків. Низька ефективність податкового контролю може призвести до значних втрат для бюджету, збільшення податкового тягаря для сумлінних платників та загрози

економічній стабільності країни. Науковим завданням є вдосконалення інструментів та методів податкового контролю, вивчення світового досвіду щодо податкових перевірок, забезпечення ефективного використання доступної інформації та залучення нових технологій. Практичним завданням є підвищення рівня кваліфікації працівників податкових органів, розвиток міжнародного співробітництва та підвищення обізнаності громадськості щодо важливості сплати податків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації щодо нашої проблематики свідчать про те, що податковий контроль має важливе значення для забезпечення фінансової стабільності держави та досягнення справедливості у системі оподаткування. Зокрема, учені Уманського національного університету садівництва обґрунтовують теоретичні аспекти податкового контролю в умовах модифікації відносин податкових органів і платників податків [1]. Вчені Львівського національного університету імені Івана Франка досліджують ефективність механізму податкового контролю в Україні та визначають його вплив на наповнення дохідної частини бюджету країни [2]. Старший науковий співробітник Олейнікова Л. Г. на основі класифікації різновидів і форм прояву корупції розробляє комплекс заходів та рекомендацій, спрямованих на протидію її проявам у податкових органах [3]. Доцент Пирога С. С. та професор Пирога І. С. обґрунтовують необхідність внесення змін до законодавства, які усувають можливість неоднозначного трактування законодавчих норм, спрощують систему адміністрування податків та усувають можливі зловживання [4]. Доцент Пухальський В. В. досліджує теоретичні напрацювання науковців і практичний досвід фахівців державної податкової служби щодо методик оцінки результативності та ефективності податкового контролю, їх узагальнення та визначення напрямків щодо їх удосконалення [5]. Доцент Університету державної фіскальної служби України Сидоренко О. М. етапізує становлення системи податкового контролю України, розкриває ключові особливості кожного часового лагу її становлення та виявляє сучасну структурну побудову системи [6]. Учені Степаненко С. В. та Руденко С. В. досліджують сутність та проводять оцінку ефективності податкового

контролю у забезпеченні фіскальної функції податкових надходжень до бюджету [7]. Тарасюк О. Б. досліджує теоретичні засади оцінки ефективності податкового контролю, проводить аналіз стану податкового контролю в Україні з визначенням напрямків щодо удосконалення його ефективності [8]. Учені Національного університету харчових технологій визначають головні проблеми, котрі стримують розвиток податкового контролю в Україні [9].

Проте, враховуючи вагомий внесок вищезазначених авторів у дослідження проблематики податкового контролю, на сьогодні ще залишаються питання щодо підвищення ефективності проведення податкового контролю та його ролі у боротьбі з податковим шахрайством та ухиленням від сплати податків. Зокрема, відсутність ефективних механізмів контролю та недостатність ресурсів у державних органах може призвести до зростання рівня ухилення від сплати податків. Крім того, існують проблеми з прозорістю та доступністю інформації про податкові перевірки, що обмежує можливість громадського контролю та сприяє розповсюдженню корупції у цій сфері.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної роботи є дослідження ролі податкового контролю в боротьбі з податковим шахрайством та ухиленнями від сплати податків, а також визначення дієвих заходів для забезпечення ефективного податкового контролю в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податковий контроль є складовою системи фінансового контролю і важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності та розвитку країни. Він охоплює дії, спрямовані на перевірку дотримання платниками податків законодавства з питань оподаткування, забезпечення правильного обліку та своєчасної сплати податків та інших обов'язкових платежів. Таке визначення повною мірою відбиває сучасні умови, у яких здійснюється податковий контроль.

Головна мета податкового контролю полягає у забезпеченні належного виконання фіскальної політики держави, збільшенні обсягу податкових надходжень до бюджету та підтриманні податкової дисципліни серед платників податків та податкових агентів [2, с.150]. Податковий контроль є важливим і

необхідним елементом фіскальної політики держави. Він включає у себе низку завдань, які повинні бути виконані для забезпечення повної та своєчасної сплати податків та інших обов'язкових платежів. Основними суб'єктами податкового контролю є органи державної податкової служби, які виконують різноманітні функції для забезпечення та підвищення ефективності сплати податків.

Для дослідження сучасного стану податкового контролю в Україні проаналізуємо динаміку податкових надходжень до Зведеного бюджету (табл.1).

Таблиця 1. Динаміка податкових надходжень в Україні за 2017-2022 рр.

Рік	Податкові надходження, млн грн	Ланцюговий приріст, %	Базисний приріст, %
2017	828158,8	-	-
2018	986348,5	19,10	19,10
2019	1070321,8	8,51	29,24
2020	1136687,2	6,20	37,25
2021	1453804,1	27,90	75,55
2022	1343225	-7,61	62,19

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [10].

Аналізуючи дані про податкові надходження в Україні протягом останніх шести років, наведені в табл.1, можна виділити декілька ключових моментів: загальні податкові надходження зростали з 2017 по 2021 рік – за цей період чистий зріст склав більше ніж 75%; найбільший річний зріст податкових надходжень спостерігався в 2021 році – зростання склало майже 30% порівняно з попереднім роком; в 2022 році податкові надходження скоротилися порівняно з попереднім роком на понад 7% внаслідок початку війни в Україні. Отже, можна зробити висновок, що зростання податкових надходжень в Україні є стабільним та змінюється в залежності від економічних та політичних факторів. У 2021 році було досягнуто значного рівня зростання податкових надходжень у Зведений бюджет держави, але в 2022 році у зв'язку з початком війни їх обсяг скоротився.

Однією із загроз економічній та фінансовій безпеці держави є збільшення податкового боргу платників перед бюджетами усіх рівнів. Розмір податкового боргу за п'ять останніх років зріс на 60% (табл.2).

Таблиця 2. Інформація про податковий борг в Україні за 2017-2022 рр.

Рік	Загальна сума податкового боргу, млн грн	Приріст, %	Сума списаної безнадійної заборгованості, млн грн	Приріст, %
2017	91417,3	-	4968,2	-
2018	101469,6	11,00	3962	-20,25
2019	124705,4	22,90	5870,9	48,18
2020	120449,2	-3,41	13708,2	133,49
2021	105726,7	-12,22	7612,2	-44,47
2022	144997,3	37,14	1574,9	-79,31

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [11].

Аналізуючи дані про податковий борг в Україні з 2017 по 2021 роки, наведені в табл.2, можна зробити наступні висновки: загальна сума податкового боргу зросла з 91417,3 млн грн в 2017 році до 144997,3 млн грн в 2021 році, що становить зростання на 60% за п'ять років; за роками спостерігається коливання суми податкового боргу, з найбільшим значенням у 2022 році (144997,3 млн грн) та найменшим у 2017 році (91417,3 млн грн); значна частина податкового боргу була списана у безнадійну заборгованість – так, за шість років списано 37696,4 млн грн заборгованості; у 2020 році відбувся значний приріст суми списаної безнадійної заборгованості (133,49%), що може свідчити про погіршення фінансової ситуації платників податків через економічні наслідки пандемії COVID-19; приріст суми списаної безнадійної заборгованості у 2019 році був найбільшим за весь період (48,18%), що може свідчити про намагання держави зменшити обсяг податкового боргу. У 2022 році загальна сума податкового боргу збільшилася на 39270,6 млн грн і становила 144997,3 млн грн, а сума списаної безнадійної заборгованості скоротилася на 6037,3 млн грн і становила 1574,9 млн грн., що пов'язано з початком війни на території України. Дана проблема породжена ще тим, що існує практика списання й реструктуризації державою податкової заборгованості платників податків та зборів перед бюджетом. Так, за даними табл.2 видно, що станом на 2020 рік загальна сума податкового боргу зменшилась у порівнянні з 2019 роком, однак це відбулось не за рахунок погашення сум податкового боргу платниками податків, а за рахунок списання сум безнадійної заборгованості.

На основі наведеної інформації можна зробити висновок про те, що податковий борг є серйозною загрозою для економічної та фінансової безпеки держави. Відсутність ефективних механізмів взаємодії між державою та платниками податків та зборів, а також практика списання й реструктуризації податкової заборгованості з боку держави зумовлюють зростання податкового боргу.

Ефективна контрольна робота податкових органів відіграє велику роль у систематичному виконанні планових показників щодо наповнення доходної частини бюджетів усіх рівнів [8, с.38]. Оцінимо ефективність податкового контролю в розрізі документальних податкових перевірок та фактичного податкового контролю. Зокрема, динаміка результатів здійснення документальних податкових перевірок наведена в табл.3. За цими даними загальна кількість документальних податкових перевірок в Україні знизилась з 31 тис. од. в 2017 році до 16,5 тис. од. у 2019 році, але зростала знову в 2020 і 2021 роках, до 76,1 тис. од. та 43,1 тис. од., відповідно.

Таблиця 3. Динаміка результатів здійснення документальних податкових перевірок в Україні за 2017-2021 рр.

Показники	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Загальна кількість документальних перевірок, тис. од.	31	27,4	16,5	76,1	43,1
Донараховано грошових зобов'язань за актами документальних перевірок, млрд грн	23,2	36,5	28,2	26,4	34
Сплачено (погашено) грошових зобов'язань за актами документальних перевірок, млрд грн	5,1	3	3,1	2,9	3,2
Рівень узгоджених грошових зобов'язань, визначених за результатами документального податкового контролю, %	22	8	11	11	9

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [12]

За результатами документального податкового контролю донараховано грошових зобов'язань у розмірі 23,2 млрд грн в 2017 році, що зросло до 36,5 млрд грн у 2018 році, але потім знизилось до 26,4 млрд грн у 2020 році. У 2021

році цей показник знову зріс до 34 млрд грн. Можна зробити висновок, що динаміка результатів здійснення документальних податкових перевірок за видами в Україні за період 2017-2021 років була нестабільною і в цілому не сприяла покращенню податкової дисципліни.

Динаміка результатів здійснення фактичного податкового контролю в Україні протягом 2017-2021 років наведена в табл.4.

Таблиця 4. Динаміка результатів здійснення фактичного податкового контролю в Україні за 2017-2021 рр.

Показники	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Усього фактичних податкових перевірок, од.	10879	12807	13707	14652	16373
Донараховано за результатами фактичного податкового контролю, млн. грн	433,3	162,7	162,3	442,8	7904,8
Сплачено (погашено) грошових зобов'язань, млн.грн.	47,7	50,1	73,3	88,4	283,1
Рівень погашення донарахованих сум за результатами фактичних перевірок,%	11	30,8	45,2	20	3,6

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [12]

За даними табл.4, за розглянутий період кількість проведених фактичних податкових перевірок збільшувалась з 10 879 у 2017 році до 16 373 у 2021 році, що становить збільшення на 50,5%. Разом з цим, сума донарахованих грошових зобов'язань зросла з 433,3 млн грн у 2017 році до 7 904,8 млн грн у 2021 році – це свідчить про збільшення ефективності податкових перевірок та підвищення рівня обізнаності суб'єктів господарювання про правила оподаткування. Однак, рівень погашення донарахованих сум за результатами фактичних перевірок суттєво знизився з 45,2% у 2019 році до 3,6% у 2021 році, що може свідчити про складнощі в погашенні податкового боргу. Таким чином, неефективна діяльність податкових органів щодо стягнення заборгованості з донарахованих сум грошових зобов'язань у результаті контрольних заходів негативно позначається на надходженнях до доходів бюджету країни та призводить до щорічного зростання обсягів податкового боргу платників податків.

У 2022 році виникли деякі зміни стосовно проведення податкових перевірок. Починаючи з кінця лютого та першої половини березня, коли було

оголошено воєнний стан, всі податкові перевірки були призупинені, а законодавче визначення щодо подальшого контролю було відсутнє. Однак, у другій половині березня та першій половині квітня 2022 року проводилися фактичні перевірки, пов'язані з обігом підакцизної групи товарів, а також камеральні перевірки на відшкодування ПДВ. У третьому та четвертому місяцях (друга половина квітня та травень 2022 року) до камеральних перевірок на відшкодування ПДВ додалися ще камеральні перевірки декларацій сільськогосподарських підприємств, які працюють за спрощеною системою оподаткування. З квітня по листопад 2022 року, під час 5-10 місяців воєнного стану, усі види податкових перевірок були відновлені, включаючи камеральні перевірки, фактичні перевірки та документальні позапланові перевірки. У грудні 2022 року перелік документальних позапланових перевірок був розширений, і наразі проводяться практично всі види позапланових перевірок [13].

У процесі здійснення податкового контролю у податкових органів, а також у платників податків виникає низка проблем, вирішення яких є невід'ємною частиною процесу щодо здійснення податкових перевірок, функціонування податкової системи та мінімізації кількості податкових шахрайств. Такі проблеми характеризують як перешкоди, з якими стикається державна податкова служба, так і виявляють уразливі місця системи оподаткування загалом.

У силу того, що податкові органи часто не мають відразу необхідної інформації для здійснення повного та комплексного податкового контролю, виникає необхідність отримання потрібної інформації про платників податків у сторонніх джерел [6, с.69]. Це пов'язано з тим, що з юридичної точки зору правомочності в отриманні деякої інформації про платників податків і зборів у податкових органів досить обмежені. Частина такої інформації найчастіше підпадає під визначення комерційної таємниці, або знаходиться в базах даних органів внутрішніх справ, міністерств тощо. Іншими словами, ця інформація не знаходиться у межах підвідомчого поля податкових органів [5, с.44]. Суміжною із вищезазначеною проблемою є проблема обороту інформації. В даний час

існує безліч різних бюрократичних процедур, які перешкоджають оперативному отриманню інформації податковими органами [3, с.98].

Питання отримання необхідної інформації для здійснення повного та комплексного податкового контролю може бути вирішено за допомогою наступного: (1) розширення повноважень податкових органів – для отримання необхідної інформації про платників податків можна розширити правомочності податкових органів; (2) розвиток електронної системи звітності може сприяти забезпеченню повної та достовірної інформації про платників податків (для цього можна розробити спеціальний інтернет-портал, який би дозволяв всім платникам податків здавати електронні звіти про свою діяльність; (3) партнерство з іншими державними органами щодо обміну інформацією про платників податків та податкових боржників; (4) використання аналітичних інструментів, що може допомогти відшукати порушення податкового законодавства, навіть якщо не всі дані про платника податків були отримані; (5) податкові органи можуть здійснювати міжнародну співпрацю з іншими країнами у сфері обміну інформацією про платників податків.

Вирішенням вищезазначених проблем також може бути об'єднання баз даних про платників податків у єдину, доступну правомочним органам систему. Однак за такого об'єднання неможливо буде уникнути конфлікту інтересів різних владних структур. Виходом із такої ситуації рішення проблеми може стати створення загальної бази даних, усередині якої діятиме гнучка система обмежень, що ґрунтується на повноваженнях осіб, які отримують доступ до інформації.

Слід також зазначити, що відсоток порушення кримінальних справ правоохоронними органами є досить малим, це часто пов'язано з відсутністю необхідних підстав для порушення кримінальної справи у матеріалах, що передаються податковими органами у розпорядження правоохоронних органів [1, с.145]. Причиною цьому є різниця у методах, якими податковими органами виявляються податкові злочини від тих, якими органи внутрішніх справ класифікують правопорушення. У той же час, здійснення податкового

контролю в сучасних умовах значно ускладнює той факт, що без проведення оперативно-розшукових заходів під час проведення виїзного контролю потенційних порушників податкового законодавства неможливо до кінця виявити сам факт порушення. У зв'язку із цим зтягуються терміни проведення податкового контролю.

Дана проблема може бути вирішена, зокрема, за допомогою наступного: (1) покращення співпраці та обміну інформацією між податковими та правоохоронними органами – для цього необхідно розробити єдині стандарти обміну інформацією та забезпечити безпеку обміну даними між органами; (2) застосування новітніх технологій та аналітичних інструментів для покращення ефективності податкового контролю (наприклад, розробка систем штучного інтелекту та машинного навчання, які здатні автоматично виявляти ознаки податкових злочинів та порушень); (3) розробка програми підвищення кваліфікації з урахуванням новітніх технологій та змін в законодавстві.

Другий рівень проблем, з якими стикаються податкові органи під час проведення заходів податкового контролю, – це проблеми економіко-географічного характеру. Насамперед, такі проблеми торкаються виїзного податкового контролю [4, с.315]. Віддаленість та важкодоступність районів реєстрації деяких підприємств, ускладнюють не тільки доступність для контролю таких підприємств, але також значно збільшують терміни проведення заходів податкового контролю, таких як вилучення документів або огляд приміщень, що належать платнику податків. Вирішенням проблем географічного характеру може стати надання віддаленого доступу до необхідних матеріалів щодо виїзного контролю. У свою чергу, юридична основа виїзного контролю передбачає перебування співробітників податкових органів за місцем реєстрації організації, отже, вирішення цього рівня проблем лежить лише у створенні комфортних умов для переміщення працівників податкових органів до місця проведення контролю.

Останнім, але не менш важливим рівнем проблем, що підлягає вирішенню під час здійснення податкового контролю, є проблеми

внутрішньовідомчого контролю органів виконавчої влади [7, с.51]. Проблеми, що виникають у рамках відомчого контролю, поділяються на два типи: порушення, допущені органами податкового контролю та порушення, допущені платниками податків [9, с.139]. Основним методом вирішення правопорушень у сфері податкового законодавства є запобігання цим порушенням, тобто превентивні заходи щодо виявлення потенційних правопорушників на етапі попереднього контролю. Проблеми, які виникають у рамках відомчого контролю, потребують комплексного підходу до їх вирішення, який включає такі напрямки: (1) для запобігання порушень, допущених органами податкового контролю, необхідно забезпечити високий рівень кваліфікації працівників податкової служби – це можна зробити шляхом проведення регулярних тренінгів, семінарів та курсів підвищення кваліфікації; (2) підвищення рівня свідомості платників податків – це можна зробити шляхом проведення інформаційно-освітніх кампаній, консультацій та надання доступу до інформації щодо податкової системи; (3) забезпечення взаємодії між органами внутрішніх справ та податкової служби: для забезпечення ефективного відомчого контролю необхідно забезпечити взаємодію між органами внутрішніх справ та податкової служби – це можна зробити шляхом підвищення рівня співпраці та обміну інформацією між цими органами.

Вирішення подібних проблем лежить у планомірній модернізації інструментів та вдосконаленні методів реалізації відомчого контролю, а також розвиток правових норм, що регулюють взаємини, які входять до нього. Такими рішеннями можуть стати створення системи внутрішніх перевірок органів податкового контролю та регламентування внутрішніх взаємин.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Загальний висновок про ефективність податкового контролю в боротьбі з податковим шахрайством та ухиленнями від сплати податків в Україні на основі наданих даних складається з кількох аспектів. По-перше, за останні кілька років в Україні відбувається поступове зростання податкових надходжень, що може свідчити про покращення ефективності податкової

системи та збільшення кількості платників податків. По-друге, незважаючи на зростання кількості фактичних податкових перевірок та збільшення суми донарахованих зобов'язань, погашення цих зобов'язань за результатами перевірок залишається низьким. Це може свідчити про те, що більшість зобов'язань були нараховані неправомірно або що платники не мають достатньої інформації про свої права та можливості захисту.

Податковий контроль є важливою складовою управління державними фінансами, він дозволяє забезпечити ефективне інкасування податків та зборів, зменшення бюджетного дефіциту та забезпечення фінансової стабільності держави в цілому. У загальному, вдосконалення податкового контролю повинно забезпечити більш точний та ефективний контроль за дотриманням податкового законодавства, що в свою чергу позитивно позначиться на фінансовому стані держави та забезпечить рівні умови для всіх платників податків.

Щодо перспектив подальших досліджень у сфері податкового контролю, можна виділити кілька напрямків, а саме:

- використання технологій штучного інтелекту та машинного навчання для аналізу великих обсягів даних та виявлення ознак податкової злочинності. Такі технології можуть забезпечити більш ефективний та точний контроль за дотриманням податкового законодавства. Наприклад, розробка алгоритмів, які зможуть автоматично виявляти підозрілі операції та транзакції, що потребують додаткового аналізу;
- розробка та впровадження нових методів та підходів до оцінки ризиків податкової злочинності. Наприклад, можливість використання моделей ризик-аналізу для виявлення потенційних порушень законодавства.

Література

1. Бечко П. К., Лиса Н.В., Бечко В.П., Пташник С.А. Податковий контроль в умовах модифікації відносин податкових органів і платників податків. *Збірник*

наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2021. № 98(2). С. 143-153.

2. Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Сенишин Б. Б. Податковий контроль у структурі фіскальної політики (функціональний аспект). *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 148-155.

3. Олейнікова Л. Г. Запровадження інструментів податкового контролю з метою виявлення та припинення корупційних порушень у податкових органах України. *Фінанси України*. 2020. № 11. С. 94-113.

4. Пирога С. С., Пирога І. С. Правові засоби забезпечення ефективності податкового контролю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 69. С. 311-316.

5. Пухальський В. В. Методичне забезпечення оцінки результативності та ефективності податкового контролю в Україні та напрями його вдосконалення. *Економіка та держава*. 2021. № 1. С. 41-47.

6. Сидоренко О. М. Становлення та сучасний стан розвитку системи податкового контролю як складника забезпечення економічної безпеки України. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2019. № 1. С. 66-73.

7. Степаненко С. В., Руденко С.В. Концептуальні основи трактування сутності й оцінювання ефективності податкового контролю в Україні. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. № 1. С. 49-56.

8. Тарасюк О. Б. Ефективність податкового контролю в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2020. № 11. С. 36-41.

9. Третяк К. В., Герасименко Д. Д. Шляхи вдосконалення податкового контролю в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2022. № 2. С. 137-148.

10. Доходи Зведеного бюджету України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/> (дата звернення 18.03.2023).

11. Інформація про податковий борг. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dinamika-podatkovogo-borg/562160.html> (дата звернення 18.03.2023).
12. Контрольно-перевірочна робота за 2014-2022 роки. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/kontrolno-perevirochna-robota-2014-2022/> (дата звернення 18.03.2023).
13. Особливості проведення податкових перевірок під час війни – до чого готуватися бізнесу у 2023. URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/216788_osoblivost-provedennya-podatkovikh-perevrok-pd-chas-vyni--do-chogo-gotuvatisya-bznesu-u-2023 (дата звернення 18.03.2023).

References

1. Bechko, P. K. Ly'sa, N.V. Bechko, V. P. and Ptashny'k, S. A. (2021), "Tax control in the conditions of modification of relations between tax authorities and taxpayers", *Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva*, vol. 98(2), pp.143-153.
2. Loboda, N. O. Chabanyuk, O. M. and Seny'shy'n, B. B. (2021), "Tax control in the structure of fiscal policy (functional aspect)", *Biznes Inform*, vol. 3, pp.148-155.
3. Oleynikova, L. H. (2020), "Introduction of tax control tools to detect and suppress corruption violations in the tax authorities of Ukraine", *Finansy Ukrayiny*, vol. 11, pp. 94-113.
4. Py'roga, S. S. and Py'roga, I.S. (2022), "Legal means of ensuring the effectiveness of tax control", *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 69, pp. 311-316.
5. Pukhal's'kyu, V. V. (2021), "Methodological support for assessing the effectiveness and efficiency of tax control in Ukraine and directions for its improvement", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 41-47.
6. Sydorenko, O. M. (2019), "Formation and current state of development of the tax control system as a component of ensuring the economic security of Ukraine",

Visnyk Cherkas'koho natsional'noho universytetu imeni Bohdana Khmel'nyts'koho, vol. 1, pp. 66-73.

7. Stepanenko, S. V. and Rudenko, S. V. (2020), "Conceptual bases of interpretation of the essence and evaluation of the effectiveness of tax control in Ukraine", *Ukrayins'kyi zhurnal prykladnoyi ekonomiky*, vol. 1, pp. 49-56.

8. Tarasyuk, O. B. (2020), "Efficiency of tax control in Ukraine", *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal "Internauka"*, vol. 11, pp. 36-41.

9. Tretyak, K. V. and Gerasy'menko, D. D. (2022), "Ways to improve tax control in Ukraine", *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 2, pp. 137-148.

10. Minfin (2023), "Revenues of the Consolidated Budget of Ukraine", available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/> (Accessed 18 March 2023).

11. State Tax Service of Ukraine (2022), "Information on tax debt", available at: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dinamika-podatkovogo-borg/562160.html> (Accessed 18 March 2023).

12. State Tax Service of Ukraine (2023), "Control and verification work 2014-2022", available at: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/kontrolno-perevirochna-robota-2014-2022> (Accessed 18 March 2023).

13. Moroz, S. (2023), "Peculiarities of tax audits during the war - what business should prepare for in 2023", available at: https://biz.ligazakon.net/analytics/216788_osoblivost-provedennya-podatkovikh-perevrok-pd-chas-vyni--do-chogo-gotuvatisya-bznesu-u-2023 (Accessed 18 March 2023).

Стаття надійшла до редакції 01.04.2023 р.